

Handläggare
Rebecka Hagman
Maria Tesarz
Telefon: 0850835603

Till
Arbetsmarknadsnämnden
den 14 december 2021

Ärende 6

Rapport om behoven av gröna kompetenser – arbetsgivarnas, stadens och utbildningssystemets roll

Arbetsmarknadsförvaltningens förslag till beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att godkänna redovisningen av uppdraget.
2. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att uppdra till arbetsmarknadsförvaltningen att lägga rapporten som grund för fortsatt utvecklingsarbete inom nämndens ansvarsområde.
3. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att överlämna rapporten till kommunstyrelsen för fortsatt hantering inom staden.

Sammanfattning

I stadens budget för 2021 fick arbetsmarknadsnämnden i uppdrag att *"i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden kartlägga utbildningsbehov kopplade till stadens mål om att Stockholm ska vara en fossilbränslefri stad 2040 och en fossilbränslefri organisation 2030"*.

Mot bakgrund av detta har Sweco Society AB (Sweco), på uppdrag av arbetsmarknadsförvaltningen och i samverkan med miljöförvaltningen, Stockholm Business Region, stadsledningskontoret och utbildningsförvaltningen, genomfört en kartläggning och analys av de kompetensbehov som klimatomställningen ger upphov till i Stockholm.

Rapporten redogör både för behoven i stadens egna verksamheter och i fyra utvalda nyckelbranscher för den gröna omställningen. Skrivelsen innehåller även en kartläggning och analys av policylärdomar från andra länder och städer som har arbetat med att anpassa sina utbildningssystem till den gröna omställningen samt en kartläggning av utbildningsutbudet lokalt i Stockholm.

Analysen identifierar områden och anger rekommendationer som kan stärka Stockholms stad som arbetsgivare, som ansvarig för utbildning samt för Stockholms stads fortsatta klimatarbete.

Rekommendationer för utbildningssystemet som helhet samt till privata arbetsgivare läggs också fram i rapporten.

Förvaltningen anser att rapporten kan ligga till grund för hur kompetensbasen i stadens egna verksamheter kan stärkas och för fortsatta analyser av hur Stockholms stads utbildningsutbud möter behoven av gröna kompetenser i de fyra nyckelbranscherna på kort och lång sikt.

Förvaltningen bedömer vidare att analysen ger bra förutsättningar för arbetsmarknadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Stockholm Business Region och utbildningsnämnden att arbeta vidare med sina respektive uppdrag kring såväl fortbildning och rekrytering av gröna kompetenser inom staden som att kunna bidra till näringslivets kompetensförsörjning.

Ärendet har beretts av arbetsmarknadsförvaltningen som föreslår att arbetsmarknadsnämnden beslutar att godkänna redovisningen av rapporten ”Behoven av gröna kompetenser – arbetsgivarnas, stadens och utbildningssystemets roll” och uppdra till förvaltningen att lägga rapporten som grund för fortsatt utvecklingsarbete inom nämndens ansvarsområde. Vidare föreslås nämnden besluta att överlämna rapporten till kommunstyrelsen för fortsatt hantering inom staden.

Bakgrund

Klimatomställningen antar, i takt med att dess aktualitet ökar, en alltmer horisontell karaktär. De senaste månaderna har det ömsesidiga förhållandet mellan de klimatpolitiska samt arbetsmarknads- och utbildningspolitiska områdena uppmärksamrats i form av ett antal av varandra oberoende utredningar, rapporter och seminarier. Det har i alla dessa sammanhang konstaterats att kompetensförsörjningsfrågorna är avgörande för att vi ska klara klimatomställningen.

Svenskt Näringsliv presenterade bland annat i slutet av oktober rapporten ”Kompetensförsörjning för klimatomställningen”. Rapporten innehåller reformförslag för att förbättra tillgången till kompetens, utbildning och forskning, vilket beskrivs som nödvändigt för att näringslivet och Sverige ska klara klimatomställningen, uppnå klimatmålen samt stärka företagens och Sveriges konkurrenskraft i en föränderlig värld. Frågan om gröna kompetenser aktualiserades även i flera forum under det senaste klimattoppmötet COP26 i Glasgow i november 2021, där bland annat gröna karriärvägar samt utmaningar inom utbildning, kompetenser och jobb kopplade till klimatkrisen diskuterades.

Stockholms stad har ambitiösa klimat- och miljömål. År 2040 ska inga fossila bränslen användas inom Stockholms stads geografiska gräns och år 2030 ska Stockholms stad som organisation vara fossilfri.

I stadens miljöprogram för 2020-2023 anges att Stockholm ska vara världsledande i det globala arbetet med att förverkliga Parisavtalets målsättningar, där staden intar rollen som en internationell förebild i det globala miljö- och klimatarbetet. Arbetet för miljö och klimat ska göra tydliga avtryck och stadens egna verksamheter ska gå före för att visa vägen i arbetet för en klimatsmart och hållbar stad.

I samma program anges att ett framgångsrikt klimat- och miljöarbete förutsätter att Stockholm är en attraktiv stad med ett dynamiskt näringsliv som skapar en hög och hållbar tillväxt och ger förutsättningar för en fortsatt god välfärd och ett bra liv i alla delar i ett Stockholm som ska fortsätta att växa. Miljöprogrammet anger också att näringslivets roll i arbetet är central och att former för samverkan ska utvecklas.

I stadens budget för år 2021 framställs att Stockholm har unika möjligheter att vara ledare i den globala omställningen som världen står inför samt att nämnder och bolagsstyrelser ska utveckla arbetssätt avseende samverkan, innovation, inköp och kommunikation i syfte att nå de högt satta miljö- och klimatmålen.

De senaste åren har arbetsmarknadsnämnden tillsammans med Stockholm Business Region utarbetat återkommande arbetsmarknads- och tillväxtanalyser i syfte att synliggöra arbetsmarknadsutmaningar, bidra till ökade kunskaper om tillväxt och nuläge för Stockholms näringsliv samt möta det lokala näringslivet och dess arbetskraftsbehov.

I stadens budget för 2021 fick arbetsmarknadsnämnden uppdraget att *"i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden kartlägga utbildningsbehov kopplade till stadens mål om att Stockholm ska vara en fossilbränslefri stad 2040 och en fossilbränslefri organisation 2030"*. Mot bakgrund av detta har Sweco, på uppdrag av arbetsmarknadsförvaltningen och i samverkan med miljöförvaltningen, Stockholm Business Region, stadsledningskontoret och utbildningsförvaltningen, genomfört en kartläggning och analys av de kompetensbehov som klimatomställningen ger upphov till i Stockholm.

Uppdraget omfattade kartläggning av behov av kompetenser inom stadens verksamheter men även en behovsanalys av gröna kompetenser på kort och lång sikt inom näringslivet,

utbildningssystemets möjligheter att möta behoven samt en omvärldsanalys av hur andra städer i Europa arbetar med att anpassa sina utbildningssystem till klimatomställningen. Analysen är att betrakta som en fördjupning som kompletterar den senaste Arbetsmarknadsanalysen som genomfördes under 2020.

Ärendet

Sweco har på uppdrag av arbetsmarknadsförvaltningen i samverkan med miljöförvaltningen, Stockholm Business Region, stadsledningskontoret och utbildningsförvaltningen genomfört en kartläggning och analys av de kompetensbehov som klimatomställningen ger upphov till i Stockholm.

Rapporten redogör både för behoven i stadens egna verksamheter och för behoven i fyra utvalda nyckelbranscher för den gröna omställningen. Skrivelsen innehåller även en kartläggning och analys av policylärdomar från andra länder och städer som har arbetat med att anpassa sina utbildningssystem för den gröna omställningen samt en kartläggning av utbildningsutbudet lokalt i Stockholm.

Analysen tar sin utgångspunkt i intervjuer med de verksamheter som pekats ut i Stockholm stads klimathandlingsplan 2020–2023. Urvalet har skett i nära samråd mellan rapportförfattarna på Sweco och en referensgrupp som tillsatts för uppdraget. De förvaltningar och bolag som har intervjuats är:

- Serviceförvaltningen
- Exploateringskontoret
- Fastighetskontoret
- Trafikkontoret
- Stockholms Hamnar
- Stockholmskem
- Stockholms Vatten och Avfall

Verksamheterna som valts ut har antingen en stor egen klimatpåverkan eller en nyckelroll i klimatomställningen.

Intervjuer med branschföreträdare har varit centrala för att kartlägga branschernas klimatomställning. Urvalet av branscher har skett i nära samråd mellan Sweco och den referensgrupp som tillsatts för uppdraget och omfattar branscher med hög klimatpåverkan inom stadens geografiska gränser.

Dessa är:

- Bygg och anläggning
- Fastighetsverksamhet

- Restaurangverksamhet och dagligvaruhandel
- Transport och logistikverksamhet

Rapporten konstaterar att klimatomställningen ställer krav på en bredd av nya kompetenser och att behoven av dessa inte är begränsade till ”gröna” yrken, branscher eller sektorer. Analysen fastställer också att kompetens krävs för att realisera stadens klimathandlingsplaner och branschernas färdplaner samt att arbetsmarknads- och utbildningssystemet blir centrala möjliggörare i klimatomställningen.

Inom staden ökar efterfrågan på vissa yrkesgrupper såsom:

- Upphandlare med klimatspecialisering
- Klimatanalytiker
- Miljöingenjörer
- Klimatstrateger

Stärkt fokus på gröna kompetenser efterfrågas även bland drifttekniker, strateger och controllers, ingenjörer och arkitekter samt chefer.

Inom näringslivet krävs både strategisk kompetens som kan styra och leda och yrkeskompetens som kan realisera ambitiösa branschfärdplaner och hållbarhetsmål. Sammanfattningsvis beskrivs behoven inom respektive bransch såhär:

- **Bygg** efterfrågar klimatintegrerad operativ kompetens och vidareutbildning
- **Restaurang och dagligvaruhandel** efterfrågar korta kurser samt stärkt klimatperspektiv i råvarukunskapen i yrkesprogrammet
- **Fastighet** efterfrågar yrkeskompetens på gymnasie- och YH-nivå med kunskap om återbruk, integrerade system och IT/digital kompetens
- **Transport** efterfrågar fler yrkesförare och tekniker med en modern och uppdaterad yrkesutbildning

Policylärdomar finns att hämta från våra grannländer. I Norge utgår policyarbetet från att klimat behöver integreras i befintliga kurser. I Danmark satsar regeringen på yrkesgymnasier med klimatprofil och Köpenhamn erbjuder kurser för att integrera klimatlärande i grundskoleundervisningen. Delstaten Hamburg arbetar med det bredare hållbarhetsbegreppet i utveckling av utbildning och har särskilt arbetat med att integrera klimatperspektiv i lärarutbildningen.

Rapporten belyser också att utbildningsaktörerna står inför ett vägval kring utbildningssystemets roll – som

- *Möjliggörare* - där utbildningssystemet möter arbetsgivarnas behov
- *Föregångare* – där utbildningssystemet skapar ett arbetskraftsutbud innan efterfrågan finns eller
- *Folkbildare* – där utbildningssystemet fostrar en ny generation av klimatmedvetna arbetstagare, entreprenörer och medborgare.

Analysen identifierar sammanfattningsvis fyra områden med rekommendationer:

1) Rekommendationer till staden som arbetsgivare

- Kompetensutveckla den egna personalen
- Rekrytera klimatstrateg-/er till serviceförvaltningen
- Stärk attraktiviteten mot analytikerkompetens

2) Rekommendationer till staden som utbildningsaktör

- Säkerställ gemensamma utgångspunkter och gemensam begreppsapparat
- Stärk klimatperspektiven inom ramen för befintliga läroplaner
- Överväg en satsning på yrkesgymnasium med klimatprofil
- Bygg en kommungemensam tjänst för klimatutbildning på grund- och gymnasieskolenivå
- Fortbilda yrkeslärare och SYV samt säkerställ tillgång till material

3) Rekommendationer till utbildningssystemet som helhet och privata arbetsgivare

- Verka för att stärka nationell styrning mot klimatintegrering av utbildning
- Driv påverkansarbete mot högskolorna
- Stärk strukturer för arbetsgivarinflytande och leverantördialoger
- Verka för att yrkeshögskolan initierar korta kurser för redan yrkesverksamma

4) Rekommendationer till staden som klimatledare

- Säkerställ att utgångspunkterna för arbetet med gröna kompetenser är tydliga
- Integrera klimatperspektiv i relevanta styrdokument
- Säkerställ att ambitionsnivån i klimatstyrningen ses över löpande

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom verksamhetsområde
Arbetsgivarverkan på arbetsmarknadsförvaltningen.

Arbetsmarknadsförvaltningens synpunkter och förslag

Rapporten omfattar ett gediget material som ger fördjupad inblick i nuvarande och framtida kompetensförsörjningsbehov för att klara klimatomställningen, både inom Stockholms stad och inom näringslivet i Stockholm. Rapporten bidrar också med konkreta rekommendationer för staden som arbetsgivare, utbildningsaktör och som klimatledare.

Förvaltningen anser att rapporten kan ligga till grund för hur Stadens egna verksamheters kompetens kan stärkas och för en fortsatt analys över hur Stockholms stads utbildningsutbud möter behoven av gröna kompetenser i de fyra nyckelbranscherna både på kort och lång sikt.

Förvaltningen anser vidare att analysen ger bra förutsättningar för arbetsmarknadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Stockholms Business Region och utbildningsnämnden att arbeta vidare med respektive uppdrag kring såväl fortbildning och rekrytering av gröna kompetenser inom staden som branschens kompetensförsörjning.

För arbetsmarknadsförvaltningen är rapportens slutsatser av särskilt intresse för Vuxenutbildning Stockholm men även för riktade arbetsmarknadsinsatser inom Jobbtorg Stockholm. Insikterna i analysen är även värdefulla för branschsamverkan genom Integrationspakten och dess Plusmedlemmar/Jobbpartners. Förvaltningen föreslår därför att rapporten läggs till grund för fortsatt utvecklingsarbete inom nämndens eget ansvarsområde.

Slutligen föreslås att rapporten överlämnas till kommunstyrelsen för fortsatt hantering inom staden.

Karina Uddén
Arbetsmarknadsdirektör

Anders Nordborg
Utvecklingschef

Bilaga

1. Behoven av gröna kompetenser – arbetsgivarnas, stadens och utbildningssystemets roll

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Karina Uddén, Arbetsmarknadsdirektör	2021-12-02
Anders Nordborg, Utvecklingschef	2021-12-02